

Mineralressursutvalget rydder opp i lovjungelen og oppmuntrer til øket leteinnsats, for:

Det du finner - er ditt!

Av Nils H. Lundberg

Teknisk ukeblad/Teknikk 3. mai 1984

Norge er rikt på mineraler. Det har vært åpenbart i hundrevis av år. Likevel er landet vårt alt for dårlig kjent - ihvertfall i geologisk betydning. Større offentlige ressurser til kartlegging og mineralleting må derfor være et hovedmål, sier Mineralressursutvalget i NOU 1984:8. Men utvalget foreslår også en kraftig oppmuntring for dem som leter. Alle mineraler i fast fjell skal finneren ha førsterett til, bortsett fra berg som knuses til pukk.

Norges offentlige utredninger, NOU 1984:8. Utnyttelse og forvaltning av mineralressurser fortjenes å leses av mange. For mens vi alle soler oss i velstanden skapt av undersjøiske forekomster, er ennå mye ukjent på tørt land. Ja, Norge er i virkeligheten et svært dårlig kartlagt land i geologisk betydning. Derfor er det verdifullt at man nå får presentert det store potensiale som ligger i norske fjell. Og den innledende hovedkonklusjon er positiv:

Et samlet utvalg vurderer at de geologiske forhold tilsier gode muligheter for nye drivverdige funn av mineralske råstoffer i Norge.

Men hittil har altså leteinnsatsen vært for dårlig. Man har mest lett etter tradisjonelle malmer (jern, kobber o.l.). Leteinnsatsen etter andre mineraltyper har vært rela-

tivt liten. Den materialteknologiske utviklingen har imidlertid skapt skapt økt etterspørsel etter nye typer mineralske råstoffer. Og en rekke slike mineraler er det gode muligheter for å finne og utvinne i Norge. Et eksempel er olivin, hvor Norge idag er dominerende på verdensmarkedet.

Opprydding i lovjungel

For å sette fart i letingen etter drivverdige forekomster har man bl.a. foreslått en helt ny minerallov. Den erstatter ikke mindre enn 6 lover og en mengde særregler og utkast til særlover og lovendringer. Det nye lovutkastet inneholder bl.a. nye lovforslag om:

- Fri leting etter alle mineralske råstoffer. I dag er fri leterett begrenset til bestemt typer mineraler.
- Utvalgets flertall foreslår at mutbarheten utvides til å omfatte alle

mineralske råstoffer i fast fjell, unntatt fjellforekomster for knusing til pukk. Ettmedlem går imot en så omfattende utvidelse. Mutbarheten innebærer at almenheten kan sikre seg rettigheter til å undersøke og utvinne mineraler etter reglene om muting og utmål.

- Innføring av driftskonsesjon generelt. Konsesjonsplikten utvides til å omfatte iverksettelse av all mineralutvinning, både fra fast fjell og løsmasser. For å få konsesjon må det bl.a. fremlegges driftsplan. I dag kan grunneieren sette i gang regelmessig drift på ikke-mutbare forekomster uten konsesjon.

- Opphevelse av Statens hjemfallsrett til malmsbergverk. I dag tilfaller disse bergverkene Staten vederlagsfritt ved f.eks. utløpet av konsesjonstiden.

- Rehabilitering av landskapssår etter mineraluttak.

- Felles regler for konsesjon ved erverv av mineraluttak.

Finnerens rettigheter sterkt utvidet

For almenheten er det interessant at finnerens rett til mineralfunn er sterkt utvidet. Tidligere hadde finneren bare rett til malmer - dvs. mineraler med drivverdige forekomster av metaller med densitet (spesifikk vekt) over 5 kg/dm³. Dermed opphever man et meget unaturlig skille: Disse mineralene er ikke adskilt i naturen - og bør heller ikke adskilles i lovverket. Etter det nye forslaget kan man altså mute f.eks. kvarts - så lenge denne befinner seg i fast fjell. Men utnyttelse av løsmasser og fast fjell som knuses til pukk vil fortsatt være en grunneierrettighet.

Det foreslås også at leting kan foregå på arealer som omfattes av allemannsretten: Blant annet kan man lete også på innmark når den er frosset. Til gjengjeld foreslår

gullsmedene

Donna og Maren-Ann

GEMMOLOGER F.G.A.
DRONNINGENSGT. 27, OSLO 1.
TELEFON 41 44 07
VERKSTED - FORRETNING
I PARKEN BAK DOMKIRKEN

MODELLSMYKKER I GULL OG SØLV
MINERALER
KRYSTALLER

man konsesjonsplikt for alle slags former for bergverksdrift. Sulitjelma-diskusjonen hadde nok også vært ført på en helt annen måte om et annet forslag hadde vært gjennomført: Nå foreslår man å fjerne Statens hjemfallsrett til malmbergverk.

Mer kartlegging helt nødvendig

Men for å gjøre funn som virkelige monner, kreves det mer innsats enn det som gjøres av amatører. Utvalget foreslår at det satses sterkt på langsiktige investeringer. Det kan best skje i form av geologisk kartlegging og ressursundersøkelser. Denne virksomheten må ha et perspektiv utover konjunktursvingningene. Innsatsen bør trappes betydelig opp, sier utvalget. Og da først og fremst gjennom følgende tiltak:

– Offentlige midler til geologisk kartlegging inkl. grusregistrering bør økes med ca. 23 mill. kr pr. år de nærmeste årene.

– Støtten til prospektering bør i stor grad gis i form av prosjektstøtte. Det bør opprettes et Prospekteringsråd under Industridepartementet til å behandle søknader og initiere prosjekter.

– Industrien bør gis adgang til skattefrie avsetninger til prospekteringsformål.

– Norsk kompetanse og kapasitet innen prospektering bør styrkes ved opprettelse av et prospekteringsselskap. Et flertall i utvalget går inn for opprettelse av en institusjon med nær tilknytning til Norges geologiske undersøkelse. Flertallet stiller seg positivt til at bredden i norsk prospektering styrkes ved opprettelse av private prospekteringsselskap. Mindretallet foreslår at Bergverkenes prospek-

**RÅSTEIN - INNFATNINGER
KJEDER - ARMBÅND - NÅLER
GAVEARTIKLER**

**MINERALER:
NORSKE - UTENLANDSKE**

**MASKINER OG
UTSTYR FOR
STEINSLIPING**

ÅPNINGSTIDER:
Fra kl. 14⁰⁰ - 18⁰⁰
Lørdag 10⁰⁰ - 15⁰⁰
Mandag stengt

Velkommen til

BERGKRISTALLEN

Øivind Larsen

Robergrønningen - N.Eik - 3109 Lofts-Eik

**TLF.
033-68773**

teringsselskap etablert i tilknytning til bergindustrien og anser at den objektrettede prospektering ikke er det offentlige oppgave.

- Særlig viktig er bevilgningene til prospektering og geologisk kartlegging, sier utvalgets formann, direktør Per C. Sandberg. Dette utgjør ialt 50 millioner kroner av de 82 millioner som utvalget foreslår som økning i de offentlige utgifter. Og sett i relasjon til omkostningene ved å bore etter olje, blir disse beløpene meget beskjedne. Selv om de ikke gir så mye penger tilbake, kan de i høyeste grad være med på å sikre arbeidsplasser - og skape nye. Oljeselskapene er forøvrig inne på tørt land i Norge: Av de 60 millioner kroner som brukes til prospektering, stammer 15 millioner fra oljeselskaper. Og dette er en aktivitet som opphører i 1985.

Bergverk også en primærnæring

For bergindustrien er langt fra u-viktig industri. I 1981 var det ansatt 8068 personer i bergindustrien. De produserte for 2,9 milliarder kroner regnet som brutto produksjonsverdi. Man må ikke glemme at bergverkene også er et livsgrunnlag for den mineralforedlende industri.

Og her er det 33 500 ansatte - med en omsetning på 20 milliarder kroner. Likevel blir nok denne rapporten langt mindre diskutert politisk enn om den gjaldt det som vanligvis kalles primærnæringene.

- Min mening er at man har en aktivitet og politisk interesse omkring disse ressursene som er altfor lav. Og spesielt i forhold til situasjonen innen nettopp fiske og landbruk - sier byråsjef Svein Knudsen i Miljøverndepartementet. Det er synd, for dette er ressurser som vil bli stadig viktigere i fremtiden.

Ja, man kan nok drøfte om det ikke her hadde vært berettiget å ha et eget ressursdirektorat - slik som man idag har et Fiskeridirektorat.

Ikke polerte gravstøtter

Videreforedling er forøvrig et punkt som er viet stor oppmerksomhet i rapporten. Vi produserer 0,7 millioner tonn natursten i Norge, og bare en liten del blir slipt og polert her i landet. Sett i denne sammenheng vil det nok også monne lite om man opphevet lokale forbud: I noen av våre store byer er det forbudt å ha polerte gravstøtter!

GEO-INSTRUMENT

5440 Mosterham Box 52 Tlf.: 054/20958

Instrumenter og Utstyr for yrke og Hobby

Mikroskoper, UV-lamper, Geigertellere Hårdhetsbestikk osv.

Be om katalog, Konkurransedyktige priser, grei og enkel Finansiering